

“OBTENCIÓN DE CONCESIONES DE TELECOMUNICACIONES Y RADIODIFUSIÓN DE USO SOCIAL INDÍGENA”

Traducción: Lilia Hau Ucan

I U noj mola'ayil máax kaláantik bix u meyajta'al wa bix u je'el u meyajta'al chfikulo'ob je'ex televisión, radio yéetel internet, wa Instituto Federal de Telecomunicaciones.

Le instituto federal tia'al telecomunicacioneso' jump'éeel mola'ayil jets'a'an u beeta'al ti' noj a'almajt'aan, yéetel tu juunal meyaj, letio'ob máax p'isik, máax k'i'itbesik yéetel ch'úuktik bix u meyajta'al tia'al u ba'ax k'a'abet ti' wa máax, wa tia'al u jóok'sik taak'il yéetel manab iik' tia'al u túuxta'al séeñal, tia'al u ts'aabal cableo' wa satélites tu bak'paach yóok'ol kaab tia'al ka meyajna'ak ba'alo'ob je'el bix internet, teléfono yéetel televisión láaj bo'olbil, wa telecomunicaciones.

Yéetel xan bix u ts'aabal u páajtalil u meyajta'al radio yéetel televisión x ma' bo'olil wa radio difusión yéetel le telecomunicacioneso' ts'o'ok k ch'a'achi'itik ba'axo'

II K'eexil beeta'ab ti' noj a'almajt'aan, yaan ba'ax u yil yéetel telecomunicaciones, yéetel u a'almajt'aanil telecomunicaciones yéetel radiodifusión.

Je'el bix u jets'ik noj a'almajt'aan wa constitución yéetel u a'almajt'aanil telecomunicaciones yéetel radiodifusióno', le mola'ayila' letio'ob unaj u ts'áayko'ob u páajtalil ti' máasewáal kaajo'ob tia'al u meyajtiko'ob radio difusión(radio yéetel televisión x ma' bo'olil), wa concesión de uso social indígena, Chéen ba'ale' te chfikul je'ela' chéen ku béeytal u meyajta'al miiatsil, túumben ba'alo'ob wa científicos, tia'al kaansaj wa educativos wa tia'al meyaj ti' ba'ax k'a'abet ti kaaj tu'ux ma tu kaxta'al taak'in wa náajalil yéeteli'.

III u ts'aabal páajtalil tia'al u meyjata'al ba'ax, jets'a'an a'almajt'aan

a). concesiones únicas. Le je'ela' jump'éeel páajtalil u meyajtik telecomunicaciones(internet, teléfono yéetel televisión bo'olbilo'ob) yéetel radio difusión(radio yéetel televisión x ma' bo'olil) wa beey xan tia'al u béeytal u ts'aik je'el ba'ax k'a'abet tia'al ka u kon u chfikulil u meyajta'al telecomunicaciones(internet, teléfono yéetel televisión bo'olbilo'ob) yéetel radio difusión(radio yéetel televisión x ma' bo'olil)

b). concesiones de espectro radioeléctrico. u ts'aabal u páajtalil u meyajta'al wa u jóok'sa'al taak'in yéetel le manabo'ob yaan iik' wa espectro yaan te iik'o' wa tek bak'pacho'.

c). concesiones de recursos orbitales. Leti' le páajtalil ku ts'aabal tia'al u yantal (ch'a'abal, tia'alinta'al) yéetel u jóok'sa'al taak'in yéetel satélites ku ts'aik wa máax tu bak'paach yóok'ol kaab.

Beey túuno', yaan jejeláas bix je'el u k'a'abetkúunsa'al le páajtalilo'ob ts'o'ok k ch'a'achi'itiko', ichile' ti' yaan le ku béeytal u k'a'abetkúunsik máasewáal kaajo'ob wa de uso social indígena, le je'ela' ku chaik u ts'aabal páajtalil ti' u kajnáalilo'ob máasewáal kaajo'ob, chéen unaj yéetele' ka' u kaxto'ob u k'i'itbesiko'ob miatsil, túumben kaambal, ba'alo'ob wa científicos, kaansaj wa educativos, wa tia'al ba'ax k'a'abet ti kaaj, chéen ba'ale', jumpuli' ma' unaj u kaxantik u beetiko'ob taak'in yéeteli', u láak'e' ka' u k'a'abetkúunso'ob tia'al u k'i'itbesik, mu'uk'ankúunsik yéetel u kaláantiko'ob u máasewáal t'aano'ob, u miaatsilo'ob, ba'ax u yojelo'ob, bix u kuxtalo'ob, bix u bisikubao', yéetel unaj u kaláantiko'ob ka yanak keetil ichil xiib yéetel ko'olel, ba'ale' beey xan ka táakbesa'ak máasewáal ko'olelo'ob tu súutukil u beeta'al u noj tuukulil le meyajto'.

IV u tsoolil tia'al u na'ata'al yéetel tia'al bix kun beetbil

u mola'ayil Ifetel unaj u beetiko'ob yéetel u ts'aiko'ob k'ajóoltbil ba'ax k'a'abet tia'al u ts'aabal u páajtalil u meyajta'al le ba'axo'ob ts'o'ok u ch'a'achi'ital te ka'analo', ichile' ti' xan unaj u táakbesa'al ba'axo'ob k'a'abet tia'al ka béeyak u k'áata'al u páajtalil ka ts'aabak ti' junjaats wa máaxo'ob le páajtalil de uso social indígena'.

V áantaj yéetel tsolnu'uk unaj u beetik le mola'ayila'

Le tsoolil tia'al u na'ata'al yéetel tia'al bix kun beetbil wa lineamientoso', ku jets'ik paklan yéetel le a'almajt'aano', le mola'aya' unaj bin u ts'aik áantaj yéetel tsolnu'ukil ti' máasewáal kaajo'ob tia'al u k'áatiko'ob le páajtalil tia'al

u meyajto'ob radio wa televisiono', ma'ayli u biso'ob le ju'uno'ob k'áabeto', yéetel tak le táan u xak'alta'al u solicitud'o'bo'.

VI ba'axo'ob unaj u ye'esa'al yéetel unaj u k'u'ubul.

- Yaan u ts'aatáanta'al bix suuka'an u kuxtal le máasewáal kaajo', tia'al yéetel letie' u ye'esa'al tu'ux yaan, u yila'al máaxo'obi' yéetel máax ku t'aan tu yóo'lalo', yaan xan u ts'aatáanta'al bix ssukil u ch'a'at'antiko'ob ba'al tia'al tuláakalo'ob.
- Tia'al ba'ax unaj u yojelo'ob, ba'ax k'a'abet tio'ob, u taak'inil, yéetel ba'ax yaan yil yéetel u nu'uk yantalo'ob aktáan a'almajt'aano'obe', yaan u xak'alta'al yéetel bix suuk u kuxtal ichil u kaajalo'ob, te'ela' ti' ku yokol bix u much'iko'ob taak'in yéetel u múulmeyaj. Yaan xan u xak'alta'al bix kun tsolbil tio'ob ba'ax k'a'abet u yojéeltiko'ob tumeen jump'éeel múuchk'abil privado wa público,
- Le xaak'alil ken u beet le mola'ayil ti' le solicitud'o'ob kun bisbil ti' tumeen máasewáal kaajo'obo', ku béeytal u táakbesa'al ichil pruebas antropológicas wa tu'ux ku ye'esa'al u máasewáalilo'ob, u t'aan máaxo'ob k'ajóoltmajilo'ob, beey xan xaak'alil tu yóo'lal u miaatsil yéetel u t'aano'ob, wa uláak' je'el ba'ax tia'al e'esik u máasewáalilo'ob, u máaxilo'ob, yéetel tu'ux yaan u kaajalo'ob.

MAYA

